

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

Коледж

Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського

Циклова комісія з соціально-гуманітарного напрямку підготовки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будаєв

27 березня 2018 року

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»
ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ, ЩО ВСТУПАЮТЬ ДО
КОЛЕДЖУ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НА ДЕННУ ФОРМУ НАВЧАННЯ
ЗА ОКР «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»
НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ЗА ТАКИМИ ГАЛУЗЯМИ ЗНЯНЬ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:**

Шифр та найменування галузі знань	Код та найменування спеціальності
08 Право	081 Право
23 Соціальна робота	231 Соціальна робота

Програма вступного випробування з дисципліни «історія України» для абітурієнтів, що вступають до Коледжу МНУ імені В.О.Сухомлинського за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» на основі базової загальної середньої освіти на денну форму навчання за галузю знань 08 «Право» спеціальністю 081 «Право» та галузю знань 23 «Соціальна робота» спеціальністю 231 «Соціальна робота». Програму складено на основі матеріалу шкільного курсу історії України 7-9 класи «Історія України. Всесвітня історія. 5-9 класи». К., Перун. 2005 р. і включає найважливіші питання з соціально – економічного політичного і культурного розвитку українського народу.

Розробник: к.і.н., викладач вищої категорії циклової комісії з соціально-гуманітарного напрямку підготовки Коледжу МНУ імені В.О.Сухомлинського Хомутовська І.І. _____
(підпис)

Затверджено на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарного напрямку підготовки, протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.

Затверджено на засіданні Педагогічної ради Коледжу МНУ імені В.О.Сухомлинського, протокол № __ від «___» _____ 20__ р.

Голова Педагогічної ради
Коледжу МНУ імені В.О.Сухомлинського _____ В.К.Орловський

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування для абітурієнтів, що вступають до Коледжу Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» за галузь знань 08 «Право» спеціальністю 081 «Право» та галузь знань 23 «Соціальна робота» спеціальністю 231 «Соціальна робота» на денну форму навчання на основі базової загальної середньої освіти проводиться у формі тестування. Програмою передбачено проведення вступного випробування з дисципліни «Історія України».

Зміст вступних тестів побудований на домінуванні синтезу культурологічного, цивілізаційного та соціоантропоцентричного підходів у контексті європейської історії. Людина розглядається як суб'єкт і творець історичного процесу. Методологія відбору змісту програмного матеріалу базується на системі таких загальнолюдських і громадянських цінностей українського суспільства як гуманізм, Батьківщина, самовизначення, права і свободи людини, держава, громадянин, людина, сім'я тощо.

2. ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЯ

Програма з курсу «Історія України» спрямована на реалізацію вимог освітньої галузі «Суспільствознавство». У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми 7-9 класів «Історія України. Всесвітня історія. 5-9 класи». К., Перун. 2005 р., де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступні випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до вступного тестування з курсу «Історія України».

Вступне випробування проводиться у формі тестування.

Тестові завдання з «Історії України» складаються з 12 завдань закритої форми (з однією правильною відповіддю) і розраховані на виконання впродовж 45 хвилин. Тестові завдання мають по одній вірній відповіді.

Тестові завдання з «Історії України», системно відображаючи програмний матеріал, усвідомлення абітурієнтами власної ідентичності, приналежності до українського народу, поваги до його історії, традицій, культури, шанобливого і толерантного ставлення до історії, культури і традицій інших народів, усвідомлення єдності та багатоманітності європейської культури. За змістом тестові завдання охоплюють всі розділи шкільної програми 7-9 класи з курсу «Історія України». Ефективною формою підготовки до тестування можуть бути, професійно і коректно складені тренінг-тести, що містять наукову, вивірену та апробовану інформацію, яка базується на базових принципах формування змісту шкільної історії.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання тестових завдань з «Історії України» здійснюється за кількістю правильних відповідей у 12-бальній шкалі. Максимальна оцінка за правильно виконане тестове завдання з «Історії України» – 12 балів. Виправлення, закреслення, підтирання, замазування у бланкові відповіді вважається помилкою.

Вступне випробування проводиться в письмовій формі.

Тривалість тестування – 45 хвилин.

Тести складаються з 12 завдань.

За таблицею підрахунків балів можна побачити результати виконання тестових завдань з «Історії України» за 12-ти бальною та національною шкалою оцінювання.

Таблиця підрахунків балів за правильні відповіді на запитання з «Історії України»

Кількість правильних відповідей	Результат за 12-бальною шкалою	Оцінка
1	1	незадовільно
2	2	
3	3	
4	4	задовільно
5	5	
6	6	
7	7	добре
8	8	
9	9	
10	10	відмінно
11	11	
12	12	

4. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ТЕСТУВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

I. Дисципліна «Історія України»:

Мета вступного тестування з дисципліни «історія України»: повторення основних етапів з історичної боротьби народу за українську державність та її розбудову, не залишаючи осторонь найважливіших подій самої історії українського народу.

Завдання: показати знання засвоєнні в процесі навчання у школі, теоретичних основ зі спеціальності; продемонструвати навички практичного володіння засобами та закономірностями тематики.

Перелік **знань**, якими повинен оволодіти абітурієнт при підготовці до вступного тестування з дисципліни «Історія України»:

- ✓ основні етапи розвитку історії України;
- ✓ бути ознайомленими з основними історичними джерелами;
- ✓ розуміти хід історичного процесу;
- ✓ знати діячів минувшини.

Перелік **вмінь і навиків**, що формуються у абітурієнта в процесі підготовки до вступного тестування з «Історії України»:

- Загально-функціональні вміння та навички
  - аналізувати історичні процеси на території України;
  - співставляти минуле та сучасне;
  - виховувати прагнення до набуття нових знань, самовдосконалення, постійного творчого пошуку.
- Предметні **вміння і навички**
  - визначати дати та хронологічні межі подій;
  - співвідносити рік зі століттям, століття з тисячоліттям;
  - встановлювати послідовність та тривалість подій, віддаленість від сьогодення;
  - співвідносити дати подій з певним періодом;
  - правильно користуватися лінією часу;
  - визначати географічне положення країни;
  - показувати на карті місця історичних подій;
  - читати історичну карту, використовуючи її легенду;
  - самостійно вичленовувати інформацію з тексту та позатекстових компонентів підручника з історії;
  - аналізувати нескладні та адаптовані історичні джерела;
  - визначати та використовувати під час відповіді історичні терміни та поняття;
  - розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
  - надавати стисло історичну характеристику видатним діячам;
  - формулювати емоційно-ціннісну оцінку історичних подій і діяльності історичних осіб;
  - визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ та подій.

Програма вступного тестування з дисципліни «Історія України»

Тема 1. ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Слов'яни під час Великого переселення народів. Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII-IX ст. на території сучасної України. Сусіди східнослов'янських племен. Етнічні й державотворчі процеси в період утворення Київської держави. Походження назви «Русь». Князювання

Аскольда. Правління Олега. Князь Ігор. Походи проти Візантії. Княгиня Ольга, її реформи. Прихід Святослава до влади. Похід проти Хозарського каганату. Балканські походи. Суспільний устрій Київської держави у IX=X ст. Склад та заняття населення. Життя людей у селі. Міста і міське життя.

Тема 2. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА НАПРИКІНЦІ X - У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XI ст.

Початок правління князя Володимира. Територіальне зростання Київської держави. Запровадження християнства як державної релігії. Внутрішня і зовнішня політика Володимира. Міжусобна боротьба між синами Володимира Великого. Утвердження Ярослава в Києві. Розбудова Києва. «Руська правда». Церковне та культурно-освітнє життя. Відносини з іншими державами. Політичний устрій. Основні верстви населення. Розвиток землеволодіння. Залежність селян і повинності. Розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі. Міста. Гроші. Розвиток української мови та писемності. Школи. Усна народна творчість. Архітектура. Малярство. Музична творчість.

Тема 3. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XI-ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIII ст.

Київська держава за часів правління Ярославичів. Боротьба між Ярославичами за київський престол. Любецький з'їзд князів. Посилення великокнязівської влади за Володимира Мономаха, його внутрішня і зовнішня політика. Правління Мстислава Володимировича. Роздробленість Русі. Політичний і соціально-економічний розвиток Київського і Переяславського князівств середини XII — першої половини XIII ст. Політичний і соціально-економічний розвиток Чернігівського князівства середини XII — першої половини XIII ст. «Слово о полку Ігоревім» — історичне джерело і літературна пам'ятка Давньої Русі. Політичний і соціально-економічний розвиток Галицького і Волинського князівств. Піднесення Галицького князівства за Володимира та Ярослава Осмомисла. Освіта. Наука. Усна народна творчість. Книжні пам'ятки. Літописання. Архітектура та мистецтво. Історичне значення Київської держави.

Тема 4. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави. Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди. Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича. Правління короля Юрія I. Останні галицько-волинські князі. Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за землі Галицько-Волинської держави в 40-80-ті роки XIV ст. Волинь за правління Любарта. Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Освіта. Літописання. Архітектура та образотворче мистецтво. Історичне значення Галицько-Волинської держави.

Тема 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIV-XV ст.)

Поширення влади польського короля на Галичину, а Великого князівства Литовського — на інші українські землі. Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського. Кревська унія. Політика великого князя литовського Вітовта щодо українських земель. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом. Відновлення та остаточна ліквідація Київського і Волинського удільних князівств. Закарпаття під владою Угорщини. Буковина у складі Молдовського князівства. Завоювання Московською державою Чернігово-Сіверських земель. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Початок татарських походів на українські землі. Соціальна структура суспільства. Панівні верстви населення, їхнє повсякденне життя. Князь В.-К. Острозький. Становище духівництва та церковні відносини. Сільське господарство. Становище і повсякденне життя селянства. Зростання міст. Магдебурзьке право. Міське населення та його спосіб життя. Розвиток ремесел і торгівлі. Особливості розвитку культури українських земель у другій половині XIV-XV ст. Освіта. Юрій із Дрогобича. Початок українського книговидання. Швайпульт Фіоль. Архітектура й містобудування. Малярство та книжкова мініатюра.

Тема 6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В XVI ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Князі, пани й дрібна шляхта. Становище непривілейованих груп населення. Виникнення українського козацтва. Передумови Люблінської унії. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії. Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Православні братства. Львівська братська школа. Становище церкви. Розвиток полемічної літератури. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви. Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя та побут козаків. Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591-1596 рр. Умови розвитку культури. Розвиток української мови. Шкільництво. Острозька академія. Рукописна книга та книговидання. Архітектура й містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 7. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

Зростання магнатського землеволодіння. Поширення фільварків. Розвиток товарного виробництва. Міста. Становище селян та міщан. Вплив Берестейської унії на церковне життя в Україні. Становище церков. Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацько-польський збройний конфлікт 1625 р. Повстання Т. Федоровича, І. Сулими. Національно-визвольне повстання

1637-1638 рр. Митрополит П. Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання. Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 8. ПОЧАТОК НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕРЕДИНИ XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький, його сподвижники. Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та Пилявцями. Визвольний похід українського війська в Галичину. Програма розбудови Української козацької держави. Збаразько-Зборівська кампанія. Укладення Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір. Утворення української козацької держави — Гетьманщини. Політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу. Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Відносини між Українською державою і Московією. Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. Воєнні дії в 1654-1655 рр.

Тема 9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 60-80-ті роки XVII ст.

Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б.Хмельницького. Дії українського війська в Польщі 1656-1657 рр. Б. Хмельницький - політик та дипломат. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького. Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода 1658 р. Московсько-українська війна 1658—1659 рр. Конотопська битва. Переяславський договір 1659 р. Чуднівська кампанія 1660 р. та укладення Слободищенської угоди. Боротьба за владу на Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я 1667р. Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Органи влади. Заходи гетьманів щодо захисту державних інтересів Гетьманщини. Соціальний устрій. Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Заснування слобідських міст. Адміністративно-політичний та соціальний устрій. Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства. Політика уряду Московії щодо Запорізької Січі. Господарське, культурне та церковне життя в українських землях. Землеволодіння. Сільське господарство, ремесло, промисли, торгівля. Становище церкви.

Тема 10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII — на початку XVIII ст. «Вічний мир». Перший Кримський похід. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи. Правобережна Україна наприкінці XVII — на початку XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання С. Палія. Україна в подіях Північної війни. Українсько-шведський союз. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців. Полтавська битва. Гетьман І. Мазепа в історії України. К. Гордієнко. Становище в Україні після Полтавської битви. Наступ царату на українську культуру. Заходи щодо економіки Гетьманщини. П. Орлик і його Конституція. Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. «Рішительні пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду». Особливості розвитку культури. Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури: поезія, богословські твори, літописна та історична проза. Графіка. Живопис. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура.

Тема 11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Гетьман К. Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність П. Рум'янцева в Лівобережній Україні. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини. Соціально-політичне та економічне становище в Правобережній Україні. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізник. Зміни у політичному становищі правобережних земель. Соціально-політичне та економічне становище в Галичині, на Буковині та Закарпатті. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель. Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорізьких земель Нової (Підпільненської) Січі. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії. Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Освіта. Внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода. Природничі науки. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис.

Тема 12. ФОРМУВАННЯ МОДЕРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ. ТЕОРІЯ ТА СУСПІЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX ст.

Від етносу до нації; від Малоросії та Галицької Русі до України. «Українське питання» — проблема панівних націй. «Український проект». Чим поняття «українська нація» відрізняється від понять «українська народність» або «український етнос». Які характеристики їх визначають. Староукраїнство і українство Нового часу. Історична пам'ять — найсуттєвіший чинник формування національної свідомості. Значення фольклору та етнографії в дослідженні національних ознак українців. Пошук

науково-історичних підвалин української окремішності. Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху. Російська панславістська, польська федеративна і українська слов'янофільська теорії. Шляхи мобілізації української нації в умовах модернізаційних трансформацій суспільства. Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Тема 13. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПРИКІНЦІ XVIII — У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Проникнення буржуазних рис повсякденного життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст. Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Політика австрійського уряду щодо українців. Національне та соціальне становище українського населення. Зміни у побуті, стилі та традиціях життя міста і села. Вплив міжнародних відносин на розвиток українських земель в першій третині XIX ст. Україна в Російсько-турецькій війні 1806-1812 рр. та Російсько-французькій війні 1812 р. Азовське козацьке військо. Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. «Історія русів». Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українське культурне відродження на Слобожанщині. Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священників. «Руська трійця». Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830-1831 рр. і Україна.

Тема 14. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ НАРОДУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Сільське господарство. Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії. Повсякденне життя. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Форми й характер протесту козаків, селян та військових поселенців. Селянські виступи під проводом У.Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті. Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров. Риси ментальнісних установок, що відрізняли українців від сусідніх національних спільнот: поляків і росіян. Національно-визвольний

рух на західноукраїнських землях під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Наддніпрянщини з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Утворення та діяльність Головної руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Тема 15. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НАПРИКІНЦІ XVIII — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Київський та Харківський університети. Гімназії. Рішельєвський та Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні вчені. Нова українська література і театр як відображення тенденцій суспільного розвитку. І. Котляревський, Є.Гребінка, Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський. Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю. Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Тема 16. МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СЕРЕДИНІ — У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини. Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Родини Яхненків і Симиренків. Реформи адміністративно - політичного управління 60-70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Тема 17. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ. УКРАЇНОФІЛЬСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЦЬКИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ЕТАПИ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Зіткнення російської, польської, німецької і австрійської національних ідей на українських землях. Українське питання, його головні засади і принципи. Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народовці. Москвофільство і малоросійство. Подвійна лояльність української еліти. Український соціалізм. М. Драгоманов. Націонал-демократична течія - галицькі народовці і київські старогромадівці. Ідея територіалізму - патріотизму землі та концепт «українська політична нація». Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі.

Тема 18. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ В УКРАЇНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Початок громадівського руху наприкінці 50-х - у 60-х роках XIX ст. Київська та інші громади. Журнал «Основа». В. Антонович. Валуєвський

циркуляр. Основні течії суспільно-політичного руху в 50-60-х роках ХІХ ст. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Культурно-освітнє товариство «Просвіта». Польське повстання 1863-1864 рр. і Україна. Відродження громадського руху в 70-90-х роках. Громадівський рух. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства». «Київський телеграф». Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях. Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х-90-ті роки ХІХ ст. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. «Новоерівська» політика народовців. О. Барвінський та О. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). І. Франко. Утворення УНДП та УСДП. Самостійницька позиція партій Західної України. Українці в Галицькому сеймі та Австрійському парламенті. Українці-самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Тема 19. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. Новоросійський університет. Наука. Наукові товариства. М. Грушевський. Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Музеї. Українські підприємці-благодійники. Родини Терещенків та Харитоненків. Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Повсякденне життя: звичаї, традиції побут. Зміни у житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

Тема 20. НАШ КРАЙ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ — У ХІХ ст.

Особливості модернізації регіону і краю в другій половині ХVІІІ - поч. ХХ ст. Вплив адміністративно-територіальних реформ 60-70-х років ХІХ ст. на систему управління краю. Етнічний і соціальний склад мешканців. Міграція. Господарське життя. Духовне життя: вірування, звичаї, традиції, побут. Вплив визвольного руху на свідомість місцевого населення. Особливості розвитку культури. Повсякденне життя різних верств місцевого населення.

5. ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Первісне населення України за кам'яної доби
2. Розселення стародавніх слов'ян. Східні слов'яни. їх головні гілки. Автохтонність українського народу
3. Українці як етнос: походження, розселення, розвиток
4. Найдавніші державні утворення на території України
5. Київська Русь: місце і роль в українській історії
6. Політичний устрій Київської Русі
7. Соціальний устрій Київської Русі

8. Київська Русь за часів правління князів Олега та Ігоря
9. Київська Русь за часів правління княгині Ольги та князя Святослава
10. Особливості зовнішньої та внутрішньої політики князя Володимира Великого
11. Хрещення Київської Русі та його історичне значення
12. Особливості зовнішньої та внутрішньої політики князя Ярослава Мудрого
13. Київська Русь за правління нащадків Ярослава Мудрого (середина XI – поч. XIII ст.)
14. «Руська Правда» та її значення
15. Феодальна роздробленість Київської Русі: причини та наслідки
16. Боротьба Київської Русі із зовнішньополітичною агресією у XII-XIII ст.
17. Галицько-Волинське князівство: місце і роль в українській історії
18. Загарбання українських земель іноземними поневолювачами в XIV ст.
19. Литовська доба в історії України
20. Польсько-литовське зближення в кінці XIV - XVI ст. та його наслідки для України
21. Люблінська унія та її наслідки для України
22. Культурне та церковне життя в Україні XIV – XVI ст. Берестейська унія
23. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ: устрій і господарське життя
24. Українське козацтво на міжнародній арені. Боротьба з турками й татарами
25. Козацько-селянські виступи кінця XVI - першої половини XVII ст.
26. Утворення Слобідської України та її адміністративно – політичний устрій
27. Українське суспільство в умовах Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.)
28. Козаччина як соціально-економічне і політичне явище в історії українського народу
29. Запорізька Січ: виникнення, устрій і місце в українській історії
30. П. Сагайдачний-історичний портрет
31. Місце і роль козацтва в українській історії
32. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б.Хмельницького: причини, характер, рушійні сили, наслідки
33. Характеристика першою етапу Визвольної війни українського народу середини XVII ст. Зборівський договір
34. Зовнішньополітична діяльність Б.Хмельницького
35. Переяславська угода і Березневі етапі 1654 р. їх вплив на Україну.
36. Боротьба за збереження незалежності козацької України після смерті Б.Хмельницького
37. Велика Руїна (друга половина XVII ст.). Поділ України
38. Національно-визвольна боротьба на Правобережній Україні. Гайдамацький рух. Опришківство у XVIII ст.

39. І. Мазепа. Його внутрішня і зовнішня політика
40. Обмеження й ліквідація української автономії XVIII ст.
41. П. Орлик – гетьман у вигнанні. Перша українська Конституція.
42. Імперська політика російського самодержавства в Україні кінця XVIII - першої половини XIX ст.
43. Відродження національної самосвідомості українського народу в кінці XVIII - першій половині XIX ст.
44. Декабристський рух в Україні. Південне товариство
45. Тарас Шевченко та його роль в українській історії
46. Український суспільно-політичний рух у першій половині XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство (братство)
47. Реформи 40-50-х рр. XIX ст. в Австрійській імперії. Їх соціально-економічні наслідки для українських земель
48. Український суспільно-політичний рух другої половини XIX ст. Українофільство
49. Реформи другої половини XIX ст. в Російській імперії й ринкова модернізація економіки України
50. Братство тарасівців (90-і рр. XIX ст.).

6. ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991.
2. Антонович О. Розповіді про запорізьких козаків. – К., 1991.
3. Аркас М. Історія України Русі. – К., 1990; Одеса – 1994.
4. Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К., 1991.
5. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу – К., 2005.
6. Бойко О.Д. Історія України: навч. посібник. Видання 3-тє, виправлене, доп. – К. : Академвидав, 2006.
7. Боплан Г. Опис України. Меріме П. Українські козаки та їхні останні гетьмани. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
8. Брайчевський М. Затвердження християнства на Русі. – К., 1989.
9. Буштрук О.В. Історія України: Навч. Посібник. 7-8 кл. – Х.: Країна мрій, 2003.
10. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загально освіт. Навч. закл. – К.: Генеза, 2005.
11. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загально освіт. Навч. закл. – К.: Генеза, 2005.
12. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1994.
13. Верстюк, В, Дзюба О., Репринцев В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник – К., 2005.
14. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009.
15. Голобуцький В. Запорізьке козацтво. – К., 1994.

16. Губарев В.К. Історія України: універс. довідник школяра і студ. /В.К.Губарев. – Донецьк: БАО, 2009.
17. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008.
18. Грушевський М. Історія України Русі. У 12 кн. – К., 1991-1997.
19. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1996.
20. Гуржій О. Українська козацька держава о другій половині XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1994-1995. – кн. 12.
21. Довбня О.А. Історія України: довідник /О.А.Довбня, Є.П.Ляшенко, Н.Л.Стешенко. – 2-е вид., перероб. та доп. – Краматорськ: ДДМА, 2011.
22. Довідник з історії України: 7–11 кл. / За заг. ред. Підкова І.Р., Шуст Р.М., Гирич І.Б. – К.: Генеза, 2008.
23. Історія України. Довідник для школярів: 7–11 кл. /С.В.Кульчицький, Ю.А.Мицик, В.С.Власов. – К.: Літера ЛТД, 2008.
24. Історія України / За ред. В.А.Смолія — К., 2000.
25. Історія України: 10 кл. /С.В.Кульчицький, Ю.Г.Лебедева – К.: Генеза, 2010.
26. Історія України: довідник / упоряд.: С.Крупчан [та ін.]. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Казка, 2010.
27. Історія України. Збірник завдань для державної підсумкової атестації /В.С.Власов/ – 9 кл. Центр навчально-методичної літератури, 2011.
28. Історія українського війська. – Львів, 1992, ТІ, Львів, 1996 ТІІ.
29. Котляр М., Кульчинський С. Довідник з історії України. – К., 1996.
30. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
31. Литвин В.М. Історія України: підручник / В.Литвин. – 5-те допов. вид. – К.: Наукова думка, 2010.
32. Михальчук П.А. Термінологічний і хронологічний довідник з історії України / П.А. Михальчук. – 4-те вид. – Т.: Підручники і посібники, 2009.
33. Мицик Ю. Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. – Дніпропетровськ, 1996.
34. Мітягін В.Ю. УСЕ. Історія України: [довідник] /В.Ю.Мітягін; ред. С.Кульчицький. – К.: Майстер-Клас, 2009–2010.
35. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. Запорізька Січ у західноєвропейських літературних пам'ятках. – К., 1992.
36. Нартов В. Видатні особистості України. Факти, документи, оцінка. – Харків, 2007.
37. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного розвитку українського народу. – К., 1993.
38. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – Т.2. – К.: Либідь, 2002.
39. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007.

40. Шефер Ж. Літопис Малоросії або історія козаків запорожців та козаків України або Малоросії. – К., 1994.

41. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 2-х томах. – Львів, 1990-1992 рр.